

แนวทางการพัฒนาคุณภาพชีวิตสู่ความสำเร็จของนักเรียน
ชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นในกรุงเทพมหานคร*

GUIDELINES FOR DEVELOPING THE QUALITY OF LIFE FOR SUCCESS
ACHIEVEMENT OF JUNIOR HIGH SCHOOL STUDENTS
IN THE BANGKOK METROPOLIS

กัญญ์ณัฐ กรวิทย์ธนโชติ, สุตา สุวรรณภริมย์, วัลลภ รัฐฉัตรานนท์
Khunnutt Korrawitthanachoti, Suda Suwannapiryom, Wallop Ratchatranon
มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
Suan Sunandha Rajabhat University
Corresponding Author E-mail: k.khunnutt@gmail.com

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของปัจจัยทางสังคม ปัจจัยด้านครอบครัว ปัจจัยด้านความต้องการ และพฤติกรรมการสื่อสารที่ส่งผลกระทบต่อแนวทางการพัฒนาคุณภาพชีวิตสู่ความสำเร็จของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นในเขตกรุงเทพมหานคร รวมถึงการนำเสนอแนวทางการพัฒนาเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการสื่อสารของครอบครัวสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น สังกัดเขตพื้นที่การศึกษาเขตที่ 1 และเขตที่ 2 ของกรุงเทพมหานคร ด้วยการกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่าง ทั้งหมด 380 ราย ทำการใช้เครื่องมือสำหรับงานวิจัยเชิงปริมาณด้วยแบบสอบถามเพื่อเก็บข้อมูลความคิดเห็นของนักเรียนมัธยมศึกษาศึกษาตอนต้น นำข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถามทั้งหมดมาทำการวิเคราะห์ และทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรแฝงกับตัวแปรสังเกต และความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรแฝงกับตัวแปรแฝงด้วยแบบจำลองสมการโครงสร้าง โดยมีค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งหมด เท่ากับ 0.954

ผลการวิจัยพบว่า ปัจจัยทางสังคมมีอิทธิพลโดยรวมต่อคุณภาพชีวิตสู่ความสำเร็จของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้นมากที่สุด รองลงมา ได้แก่ ปัจจัยด้านครอบครัว ปัจจัยด้านความต้องการ และพฤติกรรมการสื่อสาร ตามลำดับ และแนวทางการพัฒนาคุณภาพชีวิตสู่ความสำเร็จของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น ควรให้ความสำคัญทางด้านจิตใจด้วยการเป็นส่วนหนึ่ง ด้านสังคมด้วยการมีสภาพแวดล้อมที่ดี และด้านความรักจากครอบครัว

คำสำคัญ: คุณภาพชีวิต; นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น; การพัฒนา; ความสำเร็จ

Abstract

The objectives of this research article were to study the causal relationships of social factors, family factors, demand factors, and communication behaviours that affected the quality of life for success achievement of junior high school students in Bangkok and to present guidelines for developing and increasing the efficiency of family communication that affected the quality of life for the success achievement of junior high school students in Bangkok under Service Areas 1 and 2, conducted by the quantitative research, collected data from 380 students with questionnaires. The results were used to analyse the structural equation model to test the relationship between the latent variables and the observed variables and the relationship between latent variables and latent variables. The alpha coefficient reliability of questionnaires was 0.954.

The results showed that social factors influenced junior high school students' quality of life and success achievement the most, followed by family factors, demand factors, and communication behaviour, respectively. Guidelines for developing the quality of life for the achievement of junior high school students were giving importance to the psychological aspect of being a part of the social aspect by having a good environment and love from family.

Keywords: Quality of Life; Junior High School Students; Development; Successful

บทนำ

ทรัพยากรมนุษย์มีความสำคัญต่อการพัฒนาประเทศ โดยเฉพาะการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ตั้งแต่เป็นเยาวชนซึ่งมีส่วนช่วยในการกำหนดทิศทางของประเทศนั้น ๆ ประเทศไทยให้ความสำคัญในการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญที่ทำให้ประเทศมีการพัฒนาอย่างมีประสิทธิภาพ ดังจะเห็นได้จากแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 (พ.ศ. 2560-2564) ในยุทธศาสตร์ที่ 1 การเสริมสร้างและพัฒนาศักยภาพทุนมนุษย์มุ่งเน้นการพัฒนาทั้งสุขภาพกาย สุขภาพใจที่ดี มีทักษะทางสมอง ทักษะการเรียนรู้ และทักษะชีวิต นอกจากนี้ยังมุ่งเน้นการพัฒนาที่ให้ความสำคัญกับการพัฒนา

คุณภาพชีวิตประชากร ซึ่งการพัฒนาดังกล่าวส่งผลต่อการพัฒนาประเทศในอนาคตอย่างมีประสิทธิภาพ (สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2565)

การประชุมนานาชาติที่กรุงออตตาวา เมืองหลวงของประเทศแคนาดา ในปี ค.ศ. 1986 ได้มีการระบุไว้ว่าความสมบูรณ์ทางร่างกาย จิตใจ และสังคม บังเอิญบุคคล หรือลักษณะเฉพาะของกลุ่ม และความปรารถนาที่เกิดขึ้นจริง ความต้องการการเปลี่ยนแปลง หรือการจัดการกับสภาพแวดล้อม มีความสัมพันธ์กับการมีคุณภาพชีวิตที่ดีเพื่อนำไปสู่การสร้างความสำเร็จในด้านต่าง ๆ ให้กับบุคคลนั้น ๆ ทั้งนี้การพัฒนาคุณภาพชีวิตของทรัพยากรมนุษย์ในประเทศนั้นช่วงวัยที่เหมาะสม คือ วัยรุ่น ซึ่งเป็นช่วงที่สำคัญของชีวิต และเกิดการเปลี่ยนแปลงในหลายด้าน ทั้งทางด้านร่างกายสติปัญญา อารมณ์ และสังคม อีกทั้งเป็นช่วงวัยที่เชื่อมต่อระหว่างวัยเด็กกับวัยผู้ใหญ่ ทำให้วัยรุ่นต้องปรับตัวอย่างมาก ทั้งต่อตนเอง และบุคคลรอบข้าง โดยการเจริญเติบโตของวัยรุ่น มีการพัฒนาทางร่างกาย และสติปัญญาในช่วงอายุประมาณ 12-18 ปี ทำให้การพัฒนาในช่วงวัยดังกล่าวมีส่วนสำคัญที่จะช่วยให้วัยรุ่นเติบโตเข้าสู่วัยผู้ใหญ่อย่างสมบูรณ์ และมีประสิทธิภาพมากขึ้น (ภาควิชาจิตเวชศาสตร์ คณะแพทยศาสตร์โรงพยาบาลรามาธิบดี มหาวิทยาลัยมหิดล, 2560)

แนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวกับคุณภาพชีวิต อาทิ ทฤษฎีของมาสโลว์ (Maslow, 1970) ได้กล่าวถึงปัจจัยความต้องการของมนุษย์ที่มีความสำคัญต่อการพัฒนาคุณภาพชีวิต ได้แก่ ปัจจัยด้านครอบครัว การมีชีวิตความเป็นอยู่ในที่ที่ดี สิ่งแวดล้อมทางกายภาพ การมีสังคมแวดล้อมที่ดี เป็นส่วนสำคัญในการส่งผลต่อการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์

จากที่กล่าวมาข้างต้นสะท้อนให้เห็นว่าวัยเด็กเป็นวัยที่มีการเปลี่ยนแปลง โดยเริ่มมีความคิด และมีความเป็นตัวของตัวเองมากยิ่งขึ้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งช่วงวัยมัธยมศึกษาตอนต้นซึ่งนับเป็นช่วงวัยที่สำคัญต่อการพัฒนาคุณภาพทรัพยากรมนุษย์อันเป็นทรัพยากรที่สำคัญของประเทศ ดังนั้น ผู้วิจัยมีความสนใจศึกษา แนวทางการพัฒนาคุณภาพชีวิตสู่ความสำเร็จของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นในกรุงเทพมหานคร โดยผลการวิจัยนับเป็นประโยชน์ต่อองค์ความรู้ในการวางแผนส่งเสริม และปรับปรุงคุณภาพชีวิตของเด็กให้ดียิ่งขึ้นต่อไปในอนาคต

วัตถุประสงค์การวิจัย

เพื่อศึกษาความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของปัจจัยทางสังคม ปัจจัยด้านครอบครัว ปัจจัยด้านความต้องการ และพฤติกรรมสื่อสาร ที่มีอิทธิพลต่อคุณภาพชีวิตสู่ความสำเร็จของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นในกรุงเทพมหานคร

วิธีดำเนินการวิจัย

1. รูปแบบการวิจัย

การศึกษาวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) ด้วยแบบสอบถาม มีวิธีดำเนินการศึกษาวิจัย ดังนี้

2. ประชากร และกลุ่มตัวอย่าง

2.1 ประชากรในการวิจัย คือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น (มัธยมศึกษาปีที่ 1 - ปีที่ 3) โรงเรียนสังกัดเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานครครอบคลุมทั้ง 2 เขตพื้นที่การศึกษา คือ เขต 1 และเขต 2 จากรายงานสถิติการศึกษา ปีการศึกษา 2565 มีจำนวนนักเรียน 113,239 คน (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร, 2565)

2.2 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย คือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น (มัธยมศึกษาปีที่ 1 - ปีที่ 3) โรงเรียนสังกัดเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานครครอบคลุมทั้ง 2 เขตพื้นที่การศึกษา คือ เขต 1 และเขต 2 โดยคำนวณขนาดกลุ่มตัวอย่างที่เหมาะสมจากตัวแปรสังเกต ที่ 20:1 (Kline, 2011) โดยการศึกษาครั้งนี้มีตัวแปรสังเกตจำนวน 19 ตัวแปร ทำให้ได้ขนาดของกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 380 ตัวอย่าง ทำการสุ่มตัวอย่างแบบชั้นภูมิ (stratified sampling) และคัดเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบสัดส่วน (proportion sampling) ที่เท่ากันในแต่ละชั้นภูมิ

3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ โดยมีเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสอบถามด้วยเกณฑ์การให้คะแนนคำตอบ ได้แก่ น้อยที่สุด น้อย ปานกลาง มาก และมากที่สุด ผู้วิจัยใช้มาตรวัดของลิเคิร์ต (Likert, 1932) เพื่อวัดระดับความคิดเห็น

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ทำการเก็บข้อมูลด้วยแบบสอบถามกับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น จำนวน 380 รายด้วยการติดต่ออย่างไม่เป็นทางการไปยังโรงเรียนในสังกัดเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานครในเขตพื้นที่การศึกษาครอบคลุมทั้ง 2 เขต โดยผู้วิจัยทำการขอจดหมายจากสำนักบัณฑิตวิทยาลัย แล้วดำเนินการเก็บข้อมูลด้วยแบบสอบถาม นำข้อมูลที่ได้นำมาทำการบันทึกลงในโปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ

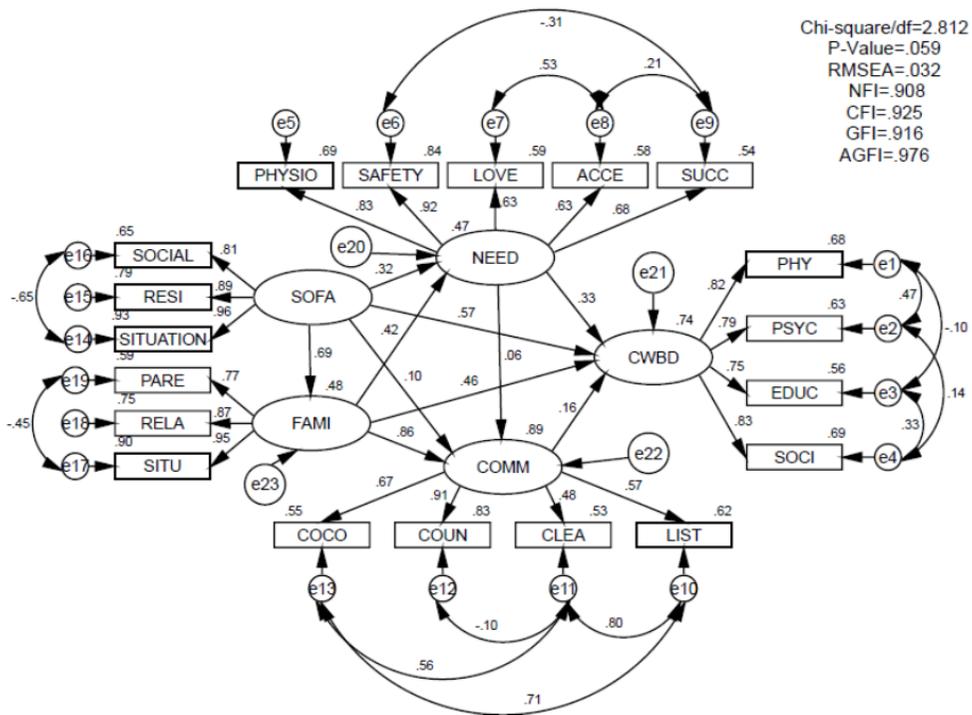
5. การวิเคราะห์ข้อมูล และสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยทำการวิเคราะห์ข้อมูลการวิจัยที่ได้จากแบบสอบถามด้วยแบบจำลองสมการโครงสร้าง (Structural Equation Modeling: SEM) โดยเริ่มจากการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างคู่ของตัวแปร (Multicollinearity Test) การวิเคราะห์องค์ประกอบ (Factor Analysis) การวิเคราะห์เส้นทางความสัมพันธ์ของตัวแปร (Path Analysis) แล้ว

ทดสอบดัชนีความสอดคล้อง (Fit Indices) พร้อมทั้งปรับแก้ให้เป็นไปตามดัชนีความสอดคล้องที่กำหนด ด้วยวิธีการประมาณค่าพารามิเตอร์ตั้งต้นในโปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติจากความเป็นไปได้สูงสุด (Maximum Likelihood) เพื่อทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรแฝงกับตัวแปรสังเกต และความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรแฝงกับตัวแปรแฝง สรุปผลค่าอิทธิพลของการพัฒนาคุณภาพชีวิตสู่ความสำเร็จของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น

ผลการวิจัย

ผลการวิเคราะห์แบบจำลองโครงสร้างหลังปรับแบบแสดงดัง ภาพที่ 1

ภาพที่ 1 แบบจำลองโครงสร้างหลังปรับ

ผลจากการปรับเปลี่ยนเส้นทางความสัมพันธ์ในแบบจำลองโครงสร้าง ได้ผลลัพธ์ของการปรับแบบจำลอง ดังภาพที่ 1 ทั้งนี้ภายหลังจากการปรับแบบจำลอง พบว่า ตัวชี้วัดความสอดคล้องของข้อมูลเชิงประจักษ์เป็นไปตามเกณฑ์ของดัชนีความสอดคล้อง ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ดัชนีความสอดคล้องของข้อมูล

ตัวชี้วัด	เกณฑ์ของความสอดคล้อง	หลังปรับแบบจำลอง	ผลการพิจารณา
P-value	มากกว่า 0.05	0.059	ผ่าน
Chi-square/df	น้อยกว่า 3	2.812	ผ่าน
RMSEA	น้อยกว่า 0.08	0.032	ผ่าน
GFI	มีค่าตั้งแต่ 0.90 ขึ้นไป	0.916	ผ่าน
AGFI	มีค่าตั้งแต่ 0.90 ขึ้นไป	0.976	ผ่าน
NFI	มีค่าตั้งแต่ 0.90 ขึ้นไป	0.908	ผ่าน
CFI	มีค่าตั้งแต่ 0.90 ขึ้นไป	0.925	ผ่าน

ผลการวิเคราะห์สมการมาตรฐาน (Measurement Equations) ของแต่ละตัวแปรแฝง พร้อมค่าสถิติ ดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 ผลการวิเคราะห์สมการมาตรฐานของแบบจำลอง

Latent Construct	Indicator	Estimated Coefficient	R2	t-value
คุณภาพชีวิตสู่ความสำเร็จ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษา ตอนต้น	ร่างกาย (PHY)	0.82	0.68	-
	จิตใจ (PSYC)	0.79	0.63	12.71
	การศึกษา (EDUC)	0.75	0.56	10.98
	สิ่งแวดล้อมทางสังคม (SOCI)	0.83	0.69	10.23
ปัจจัยทางสังคม(SOFA)	สภาพแวดล้อมทางสังคม (SOCIAL)	0.81	0.65	12.10
	สภาพแวดล้อมที่อยู่อาศัย(RESI)	0.89	0.79	18.50
	สถานการณ์ทางสังคม(SITUATION)	0.96	0.93	-
ปัจจัยด้านครอบครัว(FAMI)	รูปแบบการอบรมเลี้ยงดู (PARE)	0.77	0.59	15.38
	ความสัมพันธ์ในครอบครัว(RELA)	0.87	0.75	18.72
	สภาพครอบครัว (SITU)	0.95	0.90	-
ปัจจัยด้านความต้องการ (NEED)	ความต้องการทางร่างกาย(PHYSIO)	0.83	0.69	-
	ความต้องการความมั่นคงและปลอดภัย (SAFETY)	0.92	0.84	12.30
	ความต้องการความรัก(LOVE)	0.63	0.59	15.16
	ความต้องการเป็นที่ยอมรับ(ACCE)	0.63	0.58	18.22
พฤติกรรมการสื่อสาร (COMM)	ความสำเร็จ(SUCC)	0.68	0.54	12.59
	การสื่อสารอย่างสร้างสรรค์ (COCO)	0.67	0.55	12.55
	การสื่อสารด้วยความเข้าใจ(COUN)	0.91	0.83	15.82
	เนื้อหาชัดเจนตรงต่อเป้าหมาย (CLEA)	0.48	0.53	9.81
	การรับฟังอย่างตั้งใจ (LIST)	0.57	0.62	-

จากตารางที่ 2 ผลการวิเคราะห์สมการมาตรฐานของแบบจำลอง พบว่า

1. คุณภาพชีวิตสู่ความสำเร็จของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น (CWBD) ประเมินค่าได้จาก 4 ตัวแปรสังเกต ได้แก่ ร่างกาย (PHY) จิตใจ (PSYC) การศึกษา

(EDUC) และ สิ่งแวดล้อมทางสังคม (SOCI) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 มีความสามารถในการอธิบายได้ร้อยละ 68, 63, 56 และ 69 ตามลำดับ

2. ปัจจัยทางสังคม (SOFA) ประมาณค่าได้จาก 3 ตัวแปรสังเกต ได้แก่ สภาพแวดล้อมทางสังคม (SOCIAL) สภาพแวดล้อมที่อยู่อาศัย (RESI) และสถานการณ์ทางสังคม (SITUATION) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 มีความสามารถในการอธิบายได้ร้อยละ 65, 79 และ 93 ตามลำดับ

3. ปัจจัยด้านครอบครัว (FAMI) ประมาณค่าได้จาก 3 ตัวแปรสังเกต ได้แก่ รูปแบบการอบรมเลี้ยงดู (PARE) ความสัมพันธ์ในครอบครัว (RELA) และสภาพครอบครัว (SITU) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 มีความสามารถในการอธิบายได้ร้อยละ 59, 75 และ 90 ตามลำดับ

4. ปัจจัยด้านความต้องการ (NEED) ประมาณค่าได้จาก 5 ตัวแปรสังเกต ได้แก่ ความต้องการทางร่างกาย (PHYSIO) ความต้องการความมั่นคงและปลอดภัย (SAFETY) ความต้องการความรัก (LOVE) ความต้องการเป็นที่ยอมรับ (ACCE) และความต้องการความสำเร็จ (SUCC) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 มีความสามารถในการอธิบายได้ร้อยละ 69, 84, 59, 58 และ 54 ตามลำดับ

5. พฤติกรรมการสื่อสาร (COMM) ประมาณค่าได้จาก 4 ตัวแปรสังเกต ได้แก่ การสื่อสารอย่างสร้างสรรค์ (COCO) การสื่อสารด้วยความเข้าใจ (COUN) เนื้อหาชัดเจนตรงต่อเป้าหมาย (CLEA) และการรับฟังอย่างตั้งใจ (LIST) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 มีความสามารถในการอธิบายได้ร้อยละ 55, 83, 53 และ 62 ตามลำดับ

ค่าอิทธิพลทางตรง อิทธิพลทางอ้อม และผลรวมของค่าอิทธิพลระหว่างตัวแปรแฝง ทุกตัวจากแบบจำลองสมการโครงสร้าง ดังตารางที่ 3

ตารางที่ 3 อิทธิพลทางตรง อิทธิพลทางอ้อม และอิทธิพลรวมของปัจจัยที่ศึกษา

ปัจจัย	คุณภาพชีวิตสู่ความสำเร็จของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น		
	อิทธิพลทางตรง	อิทธิพลทางอ้อม	อิทธิพลรวม
ปัจจัยทางสังคม	0.57	0.40	0.97
ปัจจัยด้านครอบครัว	0.46	0.28	0.74
ปัจจัยด้านความต้องการ	0.33	0.01	0.34
พฤติกรรมการสื่อสาร	0.16	-	0.16

จากตารางที่ 3 แสดงให้เห็นว่า ปัจจัยทางสังคมมีอิทธิพลโดยรวมต่อ คุณภาพชีวิตสู่ความสำเร็จของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้นมากที่สุด รองลงมา ได้แก่ ปัจจัยด้านครอบครัว ปัจจัยด้านความต้องการ และพฤติกรรมการสื่อสาร ตามลำดับ

อภิปรายผลการวิจัย

1. ปัจจัยทางสังคมมีอิทธิพลทางตรง เท่ากับ 0.57 มีอิทธิพลทางอ้อม เท่ากับ 0.40 และมีอิทธิพลโดยรวมต่อคุณภาพชีวิตสู่ความสำเร็จของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น เท่ากับ 0.97 โดยปัจจัยทางสังคมเป็นสภาพแวดล้อมทางสังคมและความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลที่เกิดขึ้น มีอิทธิพลต่อการกระทำและความคิดของบุคคล ที่ส่งผลต่อคุณภาพชีวิตสู่ความสำเร็จของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น โดยสภาพแวดล้อมทางสังคม ให้ความสำคัญเรื่องนักเรียนควรได้รับการดูแลเอาใจใส่จากครูเป็นอย่างดี พร้อมรับฟังความคิดเห็นของนักเรียนที่มีอิทธิพลโดยรวมต่อคุณภาพชีวิตสู่ความสำเร็จของนักเรียนมัธยมศึกษา สอดคล้องกับงานวิจัยของพรรณกนก รักศรีอักษร (2554) เรื่อง ทักษะทางสังคมของวัยรุ่นอายุ 18-24 ปีที่เล่นเกมออนไลน์โดยใช้บริการร้านอินเทอร์เน็ตในกรุงเทพมหานคร พบว่า ปัจจัยทางสังคมมีความสำคัญในการช่วยพัฒนาตัวบุคคลให้ประสบความสำเร็จในชีวิตและสามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างเป็นสุขในสังคม โดยไม่ก่อให้เกิดความขัดแย้งหรือปัญหาสัมพันธ์ภาพระหว่างบุคคล

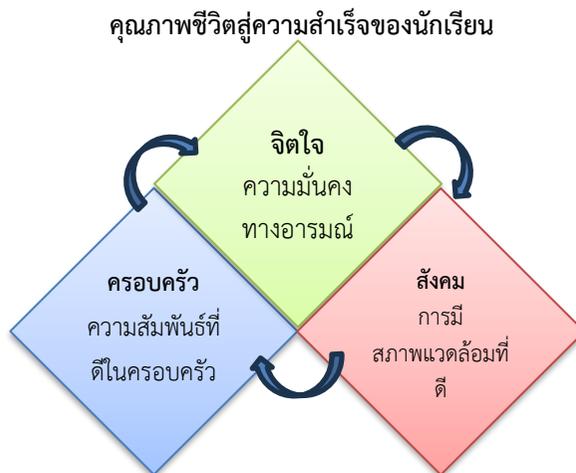
2. ปัจจัยด้านครอบครัวมีอิทธิพลทางตรง เท่ากับ 0.46 มีอิทธิพลทางอ้อม เท่ากับ 0.28 และมีอิทธิพลโดยรวมต่อคุณภาพชีวิตสู่ความสำเร็จของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น เท่ากับ 0.74 โดยปัจจัยด้านครอบครัว เป็นสภาพแวดล้อมครอบครัวที่เกี่ยวกับการอยู่อาศัยร่วมกับพ่อแม่ผู้ปกครอง การอบรมเลี้ยงดู ความสัมพันธ์ภายในครอบครัว โดยมีองค์ประกอบ ได้แก่ รูปแบบการอบรมเลี้ยงดู ความสัมพันธ์ในครอบครัว และสภาพครอบครัว โดยในด้านรูปแบบการอบรมเลี้ยงดู ให้ความสำคัญกับการที่นักเรียนควรมีส่วนร่วมในการคิดและตัดสินใจในเรื่องต่าง ๆ ของครอบครัว และควรปฏิบัติตามแนวทางที่พ่อแม่กำหนดไว้อย่างมีเหตุผล สอดคล้องกับบทความของสตาจค์ ศุภผล (2562) เรื่อง แนวคิดเบื้องต้นเกี่ยวกับครอบครัวและการประเมินครอบครัว ที่อธิบายไว้ว่า การที่ทุกคนในครอบครัวสามารถริเริ่มและมีส่วนร่วมในกิจกรรมต่าง ๆ การแสดงความคิดเห็นและการต่อรองของลูก ถือเป็นเรื่องปกติ ย่อมหล่อหลอมเด็กให้เป็นคนมีความสามารถ ปรับตัวได้ดี และสามารถที่จะสร้างสัมพันธ์ภาพกับสังคมภายนอกได้อย่างมีประสิทธิภาพ

3. ปัจจัยด้านความต้องการมีอิทธิพลทางตรง เท่ากับ 0.33 มีอิทธิพลทางอ้อม เท่ากับ 0.01 และมีอิทธิพลโดยรวมต่อ คุณภาพชีวิตสู่ความสำเร็จของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น เท่ากับ 0.34 โดยปัจจัยด้านความต้องการ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นในด้านต่าง ๆ ทั้งด้านความต้องการทางร่างกาย ต้องการความมั่นคงและปลอดภัย ต้องการความรัก ต้องการเป็นที่ยอมรับในสังคม และความต้องการความสำเร็จ เป็นความต้องการที่ทำให้เกิดแรงผลักดัน เพื่อให้ตนสามารถตอบสนองความต้องการ สอดคล้องกับผลการศึกษาของงานวิจัยของวรพล ฐลีจันทร์ (2562) เรื่อง รูปแบบการจัดการศึกษาเพื่อ

พัฒนาคุณภาพชีวิตเด็กที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษระดับปฐมวัย พบว่า อิทธิพลของพฤติกรรมบริโภคนิยมน่าจะมีผลต่อคุณภาพชีวิตของนักเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในเขตกรุงเทพมหานคร ซึ่งองค์ประกอบที่ส่งผลต่อคุณภาพชีวิตมี 5 ด้าน ได้แก่ ด้านร่างกาย ด้านการเรียนรู้ ด้านจิตใจ ด้านสังคม และด้านสิ่งแวดล้อมในโรงเรียน โดยความต้องการทางร่างกายนั้น มุ่งเน้นการที่เด็กควรได้รับประทานอาหารที่มีประโยชน์และดีต่อสุขภาพ

4. พฤติกรรมการสื่อสารอิทธิพลทางตรง และอิทธิพลโดยรวม คุณภาพชีวิตสู่ความสำเร็จของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้นเท่ากับ 0.16 โดยลักษณะการสื่อสารภายในครอบครัว ระหว่างพ่อแม่หรือผู้ปกครองกับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น แต่ละครอบครัว มีบรรทัดฐานของการสื่อสาร ในเรื่องทิศทางเนื้อหา ความหมาย และความหลากหลายในการสื่อสารแตกต่างกัน ซึ่งการสื่อสารอย่างสร้างสรรค์ มีความคิดเห็นมากกับการที่เด็กควรหลีกเลี่ยงการใช้คำหยาบในการสื่อสารกับบุคคลรอบข้าง พร้อมทั้งจะพูดคุยกับบุคคลอื่นแบบเผชิญหน้า และการสื่อสารด้วยความเข้าใจ เด็กควรสื่อสารด้วยความเอาใจเขามาใส่ใจเรา สอดคล้องกับงานวิจัยของนวลฉวี ประเสริฐสุข (2558) เรื่องสื่อสารอย่างสร้างสรรค์เพื่อสร้างสุขในครอบครัว พบว่า การสื่อสารต้องระมัดระวังการใช้ข้อความบางอย่างที่อาจทำให้เกิดความขัดข้องหมองใจกัน เพราะจะทำให้เกิดปัญหาได้ ควรคำนึงถึงมารยาทที่ดีในการพูดซึ่งกันและกัน

องค์ความรู้จากการวิจัย

ภาพที่ 2 องค์ความรู้แนวทางการพัฒนาคุณภาพชีวิตสู่ความสำเร็จของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น ในกรุงเทพมหานคร

โดยแนวทางที่เหมาะสมของแต่ละด้านมีรายละเอียด ดังนี้

1. ด้านจิตใจการเป็นส่วนหนึ่ง การรู้สึกเป็นส่วนหนึ่งของสังคมและของครอบครัว เกิดความมั่นใจเป็นการสร้างคุณค่าในการพัฒนาตนเองในทุกด้านของชีวิต มีความรับผิดชอบและความตั้งใจในการเรียนรู้ของตนเอง พัฒนาไปในทิศทางเดียวกัน ตามแบบแผนหรือสังคมที่ดี เกิดการกระตือรือร้นในการเรียนรู้มากขึ้น เพราะรู้ว่าความรู้และความเข้าใจที่คุณได้รับจะมีคุณค่าและสามารถนำไปใช้ในอนาคต

2. ด้านสังคมการมีสภาพแวดล้อมที่ดี บรรยากาศแวดล้อมเหมาะสมส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้ที่หลากหลาย ตอบสนองความสนใจ รวมถึงความมั่นคงปลอดภัยทางสังคมมีความสำคัญอย่างมากต่อการเรียนรู้เติบโตได้อย่างมั่นใจ เพื่อสร้างความเชื่อมโยงให้นักเรียนอบอุ่นใจ วางใจต่อสภาพแวดล้อมที่อยู่ พร้อมทั้งจะเรียนรู้ ส่งผลให้ทั้งทางกายและทางใจ โดยทางกายสามารถพัฒนาทางร่างกายตามวัยได้อย่างเต็มที่ และทางใจคือการให้ความรู้สึกอบอุ่น มั่นใจ ไร้กังวลจากครอบครัว เพื่อน และการสนับสนุนจากบุคลากรทางการศึกษา ให้นักเรียนได้สำรวจเรียนรู้ความท้าทายใหม่ ๆ

3. ด้านครอบครัวความรัก ช่วยให้นักเรียนเติบโตและพัฒนาทักษะในทุกด้านของชีวิตอย่างมั่นใจ การแสดงออกความรักเป็นการสร้างความสัมพันธ์ที่ดีในครอบครัวและความเป็นหนึ่งเดียวกัน เกิดความเข้าใจ สร้างสรรค์และพัฒนาการเรียนรู้ให้นักเรียนมีความมั่นคงทางอารมณ์ที่สูง และความเข้าใจใจและการรับฟังที่ดี ความเข้าใจกันในครอบครัวมีความสำคัญและมีความหมายมากในการก้าวไปข้างหน้า และช่วยให้ก้าวผ่านอุปสรรคปัญหา การรับฟังความคิดเห็นที่แตกต่าง การรับฟังปัญหา และรวมกันแก้ไขปัญหาอย่างเข้าอกเข้าใจ คิดวิเคราะห์ แยกแยะ พัฒนาทักษะทางความคิด รวมถึงการรับฟังความต้องการในการเรียนรู้ ส่งเสริมสนับสนุนให้ได้ใช้ศักยภาพได้อย่างเต็มที่ในสิ่งที่สนใจ และพร้อมเรียนรู้ ช่วยให้การพัฒนาคุณภาพชีวิตเป็นไปอย่างรวดเร็ว

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

ด้านสังคมความพร้อมทางสถานการณ์ทางสังคม เป็นสถานการณ์ที่เปิดโอกาสให้เกิดการเรียนรู้ สร้างความรู้สึกให้เป็นหนึ่ง ไม่เกิดความขัดแย้ง สร้างแรงจูงใจให้นักเรียนมีความกระตือรือร้นในการเรียน โดยสร้างโอกาสให้นักเรียนทำงานร่วมกัน เรียนรู้และแลกเปลี่ยนความคิดเห็น เพื่อสร้างประสบการณ์การเรียนรู้ที่เติบโตอย่างมีคุณค่า

ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติการ

ด้านครอบครัวความเข้าใจใจและการรับฟังที่ดี ความเข้าใจกันในครอบครัวมีความสำคัญและมีความหมายมากในการก้าวไปข้างหน้า และช่วยให้ก้าวผ่านอุปสรรค

ปัญหา การรับฟังปัญหา เปิดโอกาสให้ได้แสดงความคิดเห็น ร่วมตัดสินใจในการวางแผนชีวิตครอบครัวตามสมควร และรวมกันแก้ไขปัญหอย่างเข้าอกเข้าใจ คิดวิเคราะห์ แยกแยะพัฒนาทักษะทางความคิด รวมถึงการส่งเสริมสนับสนุนให้ได้ใช้ศักยภาพได้อย่างเต็มที่ในสิ่งที่สนใจ และพร้อมเรียนรู้ ช่วยให้การพัฒนาคุณภาพชีวิตเป็นไปอย่างรวดเร็วแม่นยำถูกต้อง และได้ผลสำเร็จที่ดี

3. ด้านจิตใจการได้รับการยอมรับ การเรียนรู้และพัฒนาตนเอง การได้รับโอกาสให้ทำสิ่งใด ๆ ได้รับคำชมเชย หรือยกย่อง เป็นการได้รับการยอมรับให้ผลักดันมีความเชื่อมั่น กระตุ้นการพัฒนาศักยภาพและการเรียนรู้จากภายในจิตใจ โดยเชื่อมั่นในตนเอง และได้รับการยอมรับจากผู้อื่นในกระบวนการเรียนรู้ มีความเชื่อมั่นในความสามารถของตนเองในการเรียนรู้เพื่อให้มีแรงจูงใจในการพัฒนาตนเอง

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

1. การศึกษาครั้งนี้ทำการศึกษาในพื้นที่กรุงเทพมหานคร ดังนั้น ควรเพิ่มพื้นที่การศึกษาโดยขยายวงเป็นในประเทศไทย รวมถึงการศึกษาเปรียบเทียบศักยภาพและความสามารถของเด็กในปัจจุบันด้านต่าง ๆ อาทิ ด้านสภาพแวดล้อมทางเศรษฐกิจมหภาค เป็นต้น

2. การศึกษาครั้งต่อไป ผู้วิจัยควรขยายกลุ่มตัวอย่าง โดยศึกษาเปรียบเทียบระหว่างเด็กที่แตกต่างกันระหว่างช่วงอายุ เพื่อศึกษาถึงนั้นมีความเหมือนหรือแตกต่างกันหรือไม่อย่างไร เพื่อให้ได้ข้อมูลที่ครอบคลุมมากขึ้น

เอกสารอ้างอิง

นวนฉวี ประเสริฐสุข. (2558). สื่อสารอย่างสร้างสรรค์เพื่อสร้างสุขในครอบครัว. *Veridian E-Journal Silpakorn University*, 8(2), 737-747.

พรรณกนก รักศรีอักษร. (2554). *ทักษะทางสังคมของวัยรุ่นอายุ 18-24 ปีที่เล่นเกมออนไลน์โดยใช้บริการร้านอินเทอร์เน็ตในกรุงเทพมหานคร* (วิทยานิพนธ์ วิทยาศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาวิชาสุขภาพจิต). กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

ภาควิชาจิตเวชศาสตร์ คณะแพทยศาสตร์โรงพยาบาลรามาธิบดี มหาวิทยาลัยมหิดล. (2560). *สภาพจิตใจของวัยรุ่น*. สืบค้น 7 พฤศจิกายน 2565, จาก <https://www.rama.mahidol.ac.th/ramamental/generaldoctor/06062014-0847>

- วรพล อู่อัจฉรินทร์. (2562). รูปแบบการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตเด็กที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษระดับปฐมวัย (วิทยานิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา). กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยสยาม.
- สตางค์ ศุภผล. (2562). แนวคิดเบื้องต้นเกี่ยวกับครอบครัวและการประเมินครอบครัว. สืบค้น 7 พฤศจิกายน 2565, จาก https://www.cpird.in.th/editors/userfiles/files/SG_Family.pdf
- สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร. (2565). ข้อมูลสารสนเทศสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร. สืบค้น 7 พฤศจิกายน 2565, จาก <https://eoffice.sesao1.go.th/info>
- สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2565). แผนพัฒนาประชากรเพื่อการพัฒนาประเทศระยะยาว (พ.ศ. 2565 - 2580). สืบค้น 7 พฤศจิกายน 2565, จาก https://www.nesdc.go.th/ewt_dl_link.php?nid=13502
- Kline, R.B. (2011). *Principles and Practice of Structural Equation Modeling*. New York: Guilford Press.
- Likert, R. (1932). A technique for measurement of attitudes. *Archives of Psychology*, 140(1), 5-55.
- Maslow, A. (1970). *Motivation and Personality* (2nd ed.). New York: Harpers and Row.